

*Соціальний устрій
і господарське життя України
друга половина XIV – XV ст.*

В другій половині XIV – XV ст. основою суспільних відносин були стани.

Стани – великі соціально – правові групи людей, які відрізняються становищем у суспільстві, спадковими правами та обов'язками.

Соціальна структура українського суспільства

Шляхта – привілейованийий соціальний стан, аристократія у Польщі, Литві та Русі – Україні в IV – XIII ст.

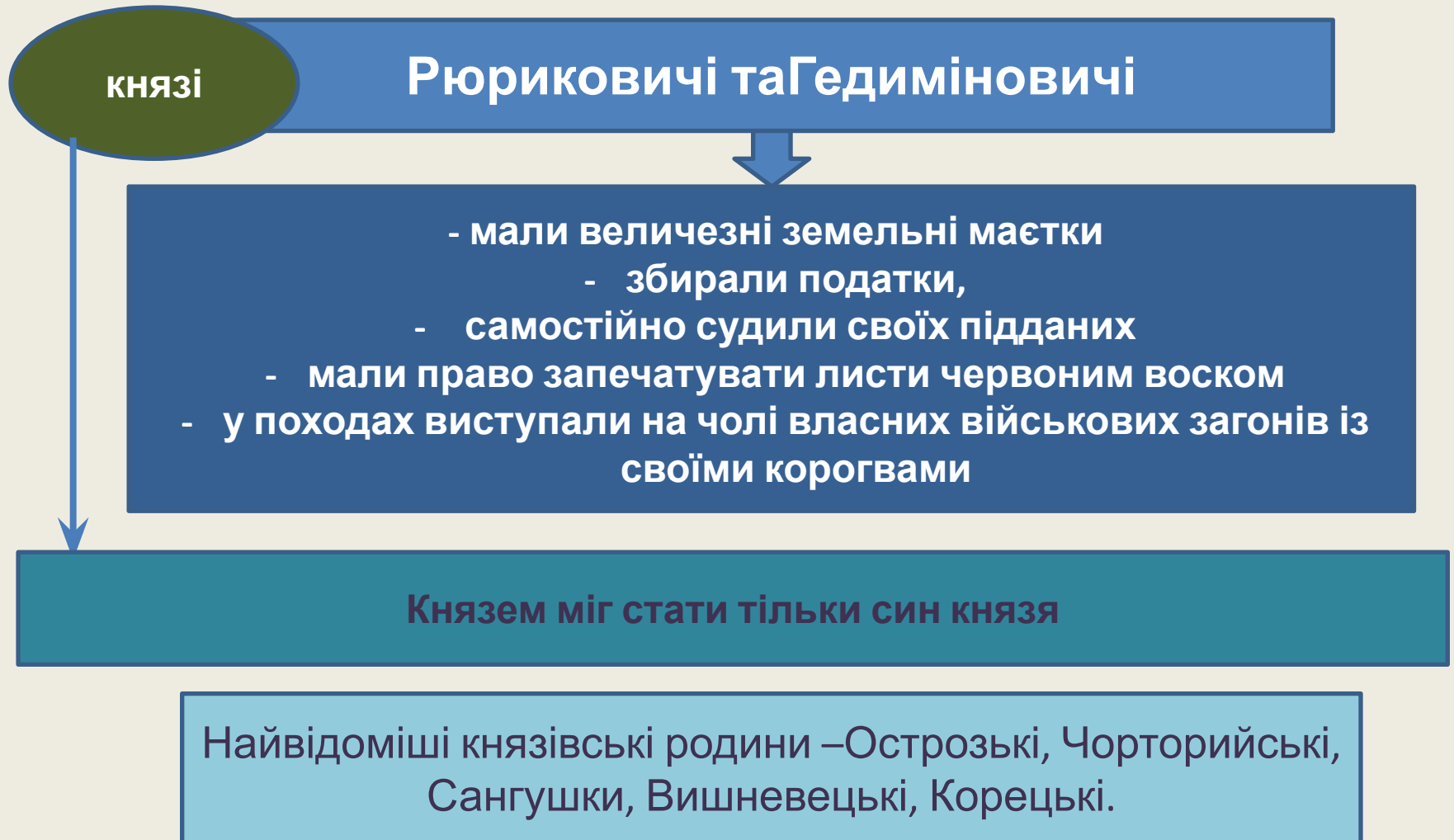

Магнати – шляхтичі, які мали великі землеволодіння; велика

шляхта

Панівні верстви населення, їхнє повсякденне життя. Князь Костянтин Острозький

Костянтин Острозький (1460-1530).

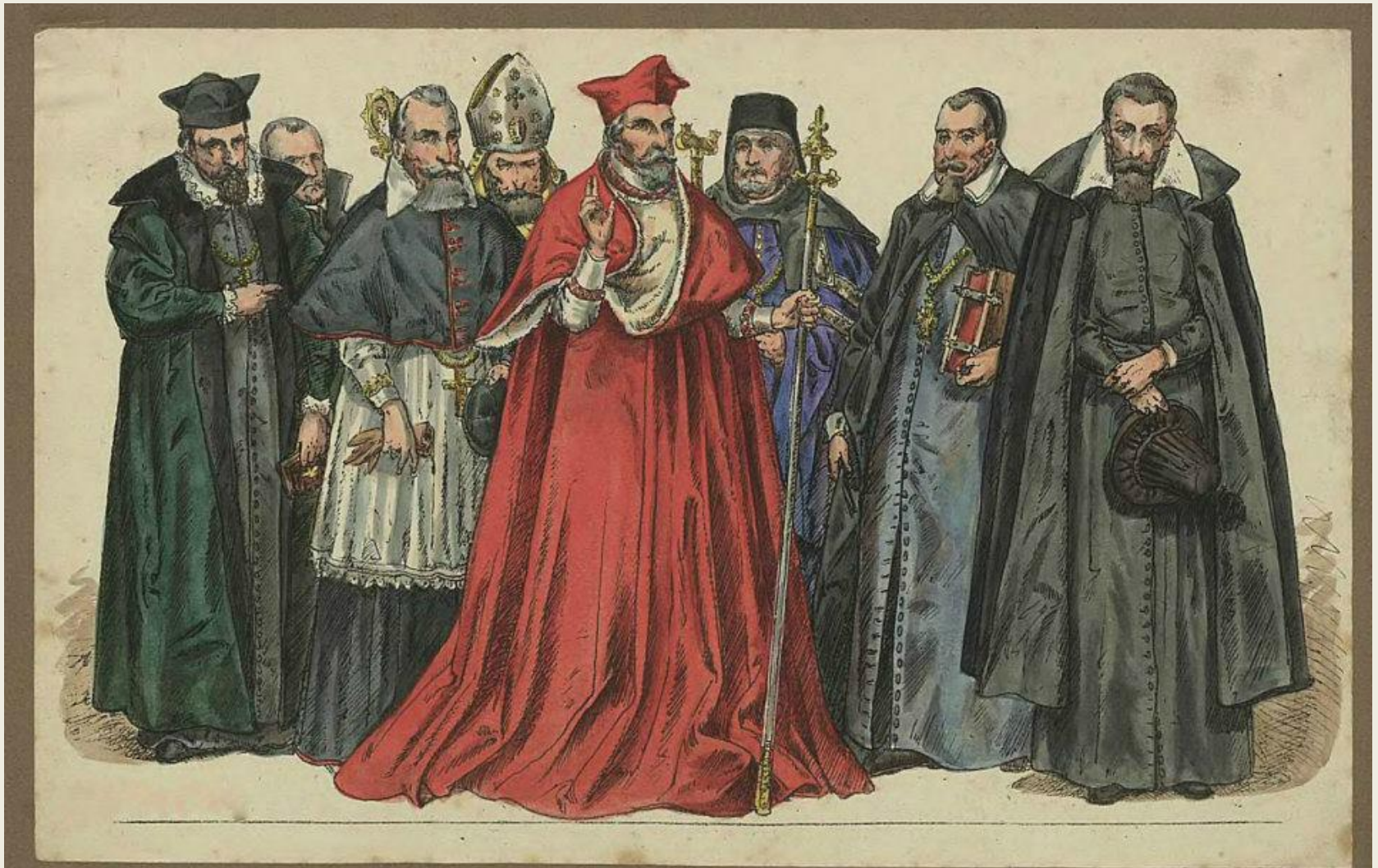
Острозькі вели свій рід від волинської гілки Мономаховичів. Їм належала третина земельних володінь Волині, міста Острог, Ізяслав, Корець та ін.

1. Був брацлавським і вінницьким намісником, луцьким старостою, Великим гетьманом литовським
2. Провів понад 60 переможних боїв з кримськими татарами. Найбільш відомі та переможні битви відбулися під Вишнівцем на Волині (1512) і на річці Ольшаниці на Київщині (1527). завдав нищівної поразки московському війську в битві під Оршею (1514).

Будучи православним, Костянтин Острозький надавав чималу матеріальну й політичну підтримку розвитку церковно-культурного життя. Він боровся за відновлення духовної величі Києво-Печерської лаври. Як визначну людину свого часу його з великими почестями поховали в цьому святому місці.

Духовенство – церковні люди.
Поділялось на *біле* та *чорне*.

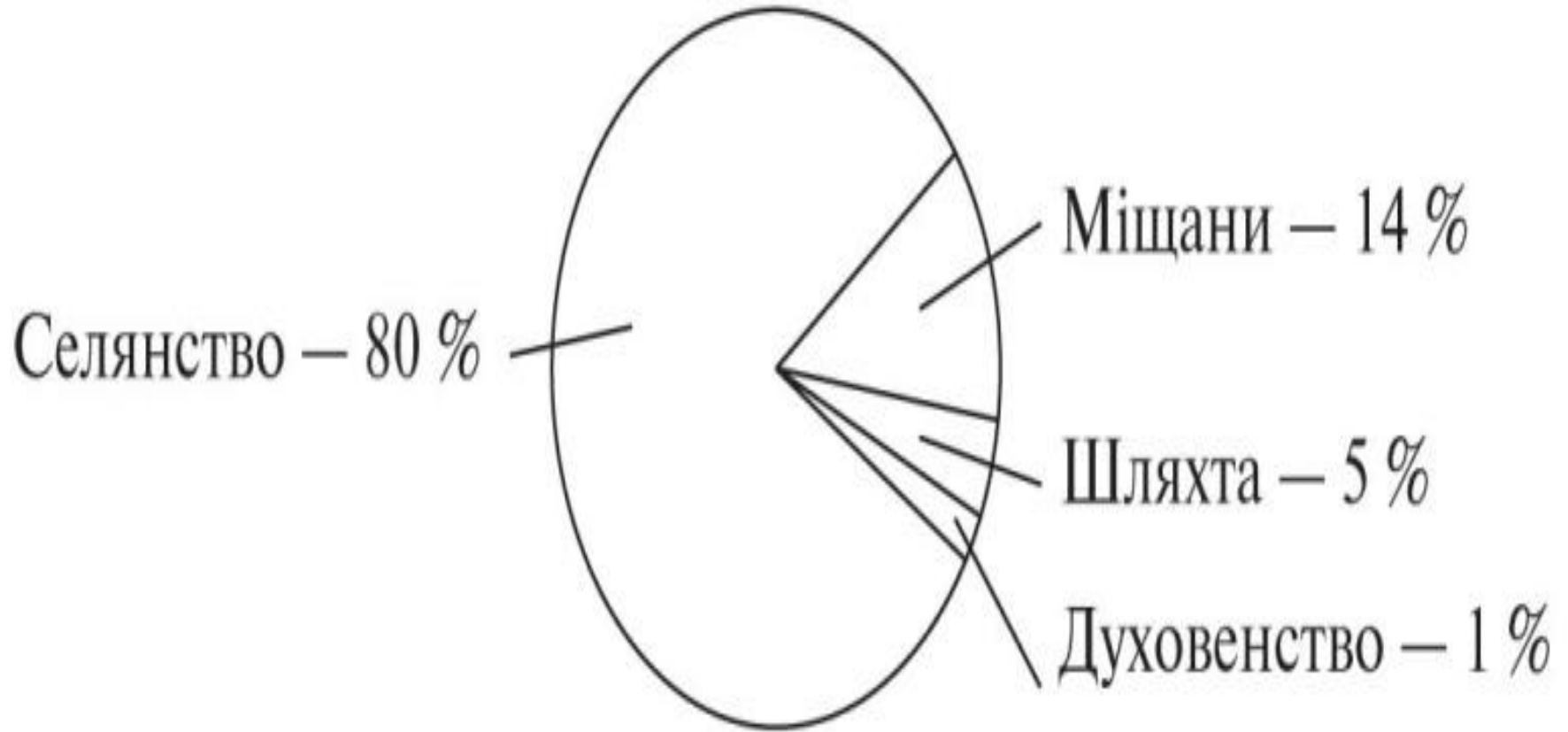
Мужской костюм XVIII в.

Селяни —
 мешканці селищ
 найчисельніша
 верства
 українського
 населення.

Соціальна структура українського суспільства

Сільське господарство

- 1. Землеробство:** трипільна система (жито, ячмінь, овес, пшениця, гречка).
- 2. Тваринництво:** розведення волів, корів, свиней.
- 3. Промисли:** рибальство, мисливство, бджільництво, солеваріння, видобування руди, виробництво дьогтю та смоли, виготовлення сукна і полотна, гончарного посуду.

Панщина – обов'язкові селянські роботи на пана.

Фільварок – шляхетське багатогалузеве господарство, яке базувалося на праці селян і було орієнтовано на ринок.

Повстання під проводом Мухи

Магдебурзьке право

Магдебурське право – це міське право на самоврядування, за яким міста частково звільнялися від підпорядкування центральній адміністрації, владі феодалів і створювали органи самоврядування.

Причини надання українським містам Магдебурзького права:

- повільний розвиток міст через постійні напади татар;
- держава, польські королі, литовські князі, церква були зацікавлені в розвитку міст: з міст у державну скарбницю надходили податки, міські фортеці захищали від зовнішніх ворогів;
- прагнення міського населення самотійно керувати життям свого міста .

УПРАВЛІННЯ МІСТ

Магістрат

```
graph TD;
  Magistrate[Магістрат] --> Council[Рада  
Адміністративний орган і  
суд в цивільних справах];
  Magistrate --> Court[Лава  
суд у кримінальних  
справах];
  Council -- Глава --> Mayor[Бурмистр  
Члени Ради  
обирались довічно];
  Court -- Глава --> Jury[Війт  
посада могла бути  
спадкоємною  
виборною або  
персонально наданою];
```

Рада

Адміністративний орган і
суд в цивільних справах

Глава

Бурмистр

Члени Ради

обирались довічно

Лава

суд у кримінальних
справах

Глава

Війт

посада могла бути
спадкоємною
виборною або
персонально наданою

1339 р. м.Сянок Галицько-Волинського князівства — перше місто України, якому було надано магдебурзьке право.

Згодом магдебурзьке право одержали й інші міста:

- Львів (1356 р.);
- Кременець (1374 р.);
- Луцьк (1432 р.);
- Житомир (1444 р.);
- Київ (1494 - 1497 рр.);
- Дубно (1498 р.);
- Ковель (1518 р.);
- Берестечко (1547 р.) та інші.

Цех – об'єднання вільних ремісників однієї чи кількох споріднених спеціальностей, яких очолював виборний цехмістер.

Підмайстер

Майстер

Учень